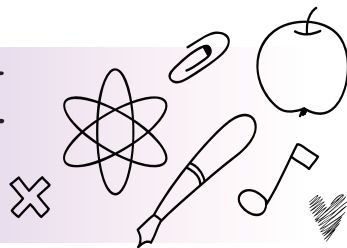

DLACZEGO TEMAT TRANSPŁCIOWOŚCI JEST WAŻNY?

Zjawisko transpłciowości jest jednym z trudniejszych zagadnień społecznych, wymagającym zintegrowanej pomocy specjalistów różnych dziedzin: lekarzy, psychologów, a także – w przypadku osób uczęszczających do szkół – kadry nauczycielskiej.

Obecny system edukacji nie dostarcza wystarczającej wiedzy z zakresu wspierania transpłciowych dzieci i młodzieży, dlatego też mamy przyjemność oddać w Państwa ręce ten oto materiał.

Rekomendacje zawarte w niniejszym przewodniku są efektem wyników ogólnopolskiego badania społecznego „Tranzyście młodzieży w środowisku szkolnym” przeprowadzonego w 2015 roku przez Fundację Trans-Fuzja.

Co roku do naszej organizacji zgłaszają się rodzice transpłciowych dzieci, ich nauczyciele oraz dyrekcje placówek, do których uczęszczają. **Transpłciowa młodzież uczy się w szkołach postawowych i ponadpodstawowych na terenie całej Polski**, często jednak zdarza się, że kadra ucząca nie wie, co zrobić w sytuacji, gdy uczeń lub uczennica okaże się osobą transpłciową. Dlatego też naszym celem jest przekazanie Państwu informacji, które pozwolą nie tylko poszerzyć wiedzę na temat transpłciowości, lecz także **przygotować Państwa do pracy z transpłciową młodzieżą.**

TRANSPŁĘCIOWOŚĆ (Z ANG. TRANSGENDER)

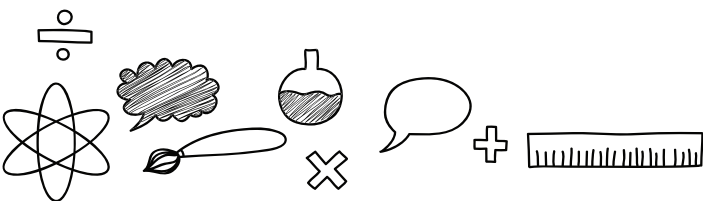
to słowo używane na określanie przez medycynę zjawisk dotyczących „**zaburzeń tożsamości płciowej**” (ang. gender identity disorder, GID).

Co prawda **medycyna odchodzi od określenia „zaburzenie”** i termin ten Światowa Organizacja Zdrowia wykreśla ze swoich klasyfikacji, dlatego termin transpłciowość jest hasłem, które w najpełniejszy sposób akcentujące możliwość identyfikacji i określenia swojej tożsamości niezależnie od diagnozy. **Termin ten pomaga określić się osobom, których tożsamość płciowa jest odmienna od biologii i metryki urodzenia.**

Dla młodej osoby uświadomienie sobie własnej transpłciowości może okazać się trudnym i wymagającym wyjątkowej uwagi momentem.

Dzieci i młodzież transpłciowa potrzebują wtedy szczególnego emocjonalnego poczucia bezpieczeństwa, które mogą uzyskać od ważnych dla siebie dorosłych. Dla rodziców i opiekunów jest to przede wszystkim olbrzymi test zaufania do własnego dziecka, jego przeżyć i podążania za jego potrzebami.

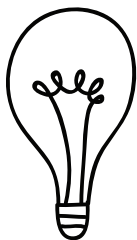

Dzięki zaufaniu i otwartej komunikacji opartej na szacunku zarówno dziecko, jak i nastolatek będą świadomi, że otaczający je świat powinien kreować postawy podobne do tych, jakie mają miejsce w najbliższym otoczeniu.

Warto pamiętać, że to (najczęściej) dom jest pierwszym miejscem socjalizacji dzieci i młodzieży i to tam w znaczący dla siebie sposób uczą się wzorców, stosunku do ciała, płci, czy tożsamości. **Szkoła, dzięki odpowiedniej edukacji i wyszkolonej kadrze, może i powinna akcentować prawidłowe postawy wobec różnorodności, ale także korygować te niewłaściwe.**

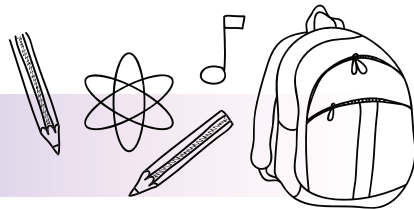
Potrzeba funkcjonowania zgodnie z odczuwaną płcią warunkuje zdrowie emocjonalne nastolatka, jest też elementem wpływającym na zdrowie społeczne, intelektualne i seksualne. Świadomość akceptacji, szacunku do ekspresji i tożsamości dziecka sprawia, że jest ono w stanie się uczyć, jest w mniejszym stopniu narażone na zagrożenia, chętniej nawiązuje przyjaźnie i relacje romantyczne.

Warto pamiętać, że to rodzice i inni ważni dorośli wpływają zasadniczo na budowanie przez dziecko samooceny, poczucia własnej wartości i akceptacji dla własnej tożsamości.

Warto mieć na uwadze, że w kontakcie z transpłciową młodzieżą **może pojawić się niepokój i zniecierpliwienie**, jeśli zarówno rówieśnicy, jak i najbliższe otoczenie zwleka z akceptacją nowej sytuacji, szczególnie jeśli chodzi o zwracanie się odpowiednią formą gramatyczną i innym imieniem.

PAMIĘTAJ!

- 📌 **jeśli dziecko powiedziało ci o swojej transpłciowości, oznacza to, że obdarzyło cię wielkim zaufaniem** i do ciebie należy znalezienie sposobu na jak najszybszą akceptację i zrozumienie dla potrzeb dziecka.
- 📌 Jeśli zauważasz, że jest ci trudno zrozumieć, co się dzieje z dzieckiem lub nie możesz sobie poradzić z nową sytuacją, zwróć się po wsparcie do specjalisty.
- 📌 **Dziecko w żaden sposób nie powinno doświadczać agresji w jakiegokolwiek formie ani czuć się winne.**
- 📌 Twoją odpowiedzialnością jest jak największe udzielenie wsparcia związanego z jego społecznym funkcjonowaniem.

Warto, aby opiekun wykazywał się **empatią i wyrozumiałością**, a jednocześnie zdecydowaniem w omawianiu trudności, jakie ta sytuacja może powodować dla najbliższych.

Lęk dziecka może być związany z wieloma czynnikami. Niektóre transpłciowe dzieci mogą być zagubione w związku z przeżywaniem własnej płciowości, inne zaś – szczególnie młodzież – mogą być doskonale obeznane w swojej sytuacji, ale jednocześnie odczuwać lęk przed coming outem (ujawnieniem się) w rodzinie lub wśród najbliższego otoczenia.

Pamiętaj, że każda osoba transpłciowa jest inna i wymaga indywidualnego podejścia, dlatego tak ważna jest wyrozumiałość i otwarta komunikacja.

To, na co należy szczególnie zwrócić uwagę, to to, że ekspresja i zachowanie dziecka i nastolatka jest dla niego naturalne.

Dziecko rozwijające tożsamość odmienną od nadanej mu płci metrykalnej, rozwijając się adekwatnie do swojego wieku i możliwości poznawczych, może nie rozumieć, czym są różnice pomiędzy kryteriami wyznaczania płci, chce być traktowane zgodnie ze swoją ekspresją i swoim życzeniem.

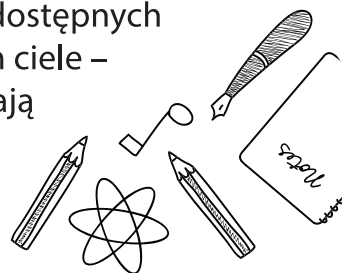
Uważny opiekun powinien dostosowywać wiedzę dotyczącą biologii i fizjologii ciała do wieku dziecka i przekazywać mu ją systematycznie.

Ta wiedza powinna obejmować **elementy związane z dojrzewaniem biologicznym**: zmiana i kształtowanie sylwetki, pojawiające się owłosienie, rosnące piersi, pierwsza miesiączka, powiększenie narządów płciowych, mutacja, które występują **znacznie wcześniej niż osiągnięcie dojrzałości emocjonalnej**.

Część nastolatków może czuć się zagubiona, zwłaszcza jeśli dojrzewanie rozpoczyna się wcześnie.

Należy pamiętać, że dziecko powinno w tych momentach mieć szczególne wsparcie związane z dostarczaniem informacji wyprzedzających elementy związane z dojrzewaniem. Warto pamiętać, że część dzieci na własną rękę szuka dostępnych im treści w internecie i ma dużą wiedzę o swoim ciele – jednak pamiętaj, że życzliwe, otwarte pytania dają przestrzeń do budowania partnerstwa między dzieckiem a opiekunem.

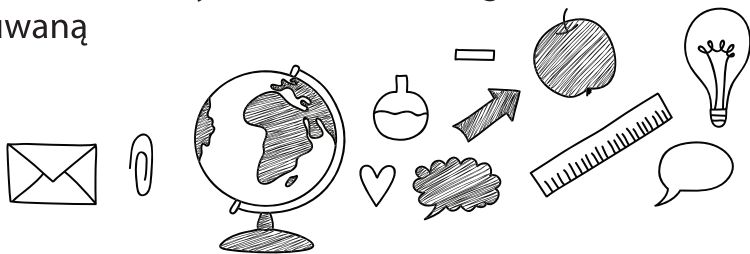
Świadome przyjęcie takiej perspektywy, wraz z edukacją dotyczącą procesu korekty i uzgodnienia płci w przyszłości, **będzie pomocne dziecku/nastolatкови w kształtowaniu dojrzałego obrazu siebie**, który pozwoli im na możliwie najbardziej akceptujące postrzeganie swojego ciała.

PAMIĘTAJ!

Najbardziej pomocne dla transpłciowego dziecka w każdym wieku, będzie **ułatwienie mu funkcjonowania w szkole i w domu zgodnie z płcią odczuwaną**.

Co to znaczy?

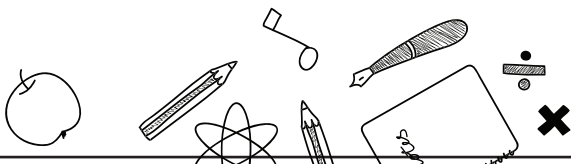
- 📎 Zwracaj się do niego odpowiednim imieniem i formą gramatyczną (takimi, jakimi sobie życzy)
- 📎 Pozwól na swobodny wybór ubrań, fryzury i towarzystwa oraz sposobu spędzania czasu
- 📎 Przeprowadź rozmowę z rówieśnikami z klasy i szkoły na temat transpłciowości
- 📎 Regularnie wprowadzaj tematy związane z transpłciowością na zajęciach z wychowania do życia w rodzinie i/lub edukacji seksualnej, godzinach wychowawczych
- 📎 Zapewnij możliwość korzystania z łazienki zgodnie z płcią odczuwaną

- 📎 Zawsze reaguj w przypadku przejawów braku akceptacji: wyzwisk, plotek i przemocy, których dziecko może doświadczyć zarówno ze strony rówieśników, jak i dorosłych (w tym kadry nauczycielskiej)
- 📎 Buduj relacje pomiędzy młodzieżą a gronem pedagogicznym oparte na zaufaniu i świadomości, że młoda osoba może się w każdej sytuacji zwrócić z prośbą o interwencję

PAMIĘTAJ O NASTĘPUJĄCYCH ELEMENTACH!

- 📎 **imię i nazwisko ucznia w dzienniku** – zamień w dzienniku (tradycyjnym bądź elektronicznym) imię (i formę nazwiska, jeśli zachodzi taka potrzeba) ucznia na wybrane lub wprowadź notatkę informującą pozostałą kadrę o formie, w jakiej należy się zwracać do dziecka
- 📎 **porozmawiaj z gronem pedagogicznym**, aby wiedziało, jak powinno się zwracać do ucznia i sam zwracaj się zgodnie z wybranym imieniem
- 📎 **zwróć uwagę, z jakiej przebieralni korzysta uczeń**, i pamiętaj, aby kierować go do zgodnej z jego płcią odczuwaną
- 📎 **zapewnij możliwość odbywania zajęć wychowania fizycznego** w towarzystwie grupy rówieśniczej zgodnie z płcią odczuwaną

CO MOŻESZ ZROBIĆ I O CO ZADBAĆ W PLACÓWCE?

- **uaktualniaj swoją wiedzę dotyczącą aspektów transpłciowości.** Możesz to zrobić na różne sposoby: poprzez czytanie raportów, artykułów. Możesz również zgłosić się do Fundacji Trans-Fuzja o przeprowadzenie odpowiedniego warsztatu
- **jeśli masz pytania lub wątpliwości** zwróć się do specjalistów z zakresu transpłciowości. Możesz to zrobić pod adresem mailowym: **psycholog@transfuzja.org**

ORGANIZUJ!

- **Psychoedukację i edukację z zakresu transpłciowości dla osób będących w otoczeniu nastolatka:**
 - z zakresu tożsamości i ekspresji płciowych
 - z zakresu tożsamości (orientacji) seksualnych
 - pogłębionych informacji z zakresu biologii, kryteriów określenia płci
- **Dodatkowo nie zapominaj o:**
 - warsztatach z zakresu różnorodności
 - warsztatach antydyskryminacyjnych warsztatach z zakresu asertywności
 - wspieraniu mniejszości etnicznych, religijnych, sprawności fizycznej i/lub intelektualnej

NIE ZAPOMINAJ!

Dzieci i młodzież, niezależnie od wieku, powinny mieć organizowane zajęcia dotyczące bezpiecznej, świadomej komunikacji, asertywności, akceptacji, otwartości na różnorodność

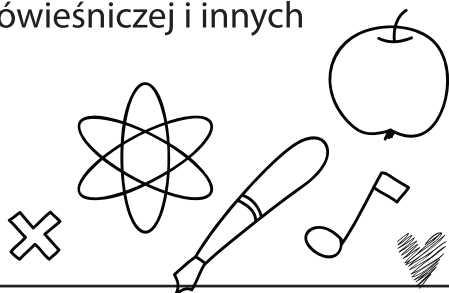

CO MOŻESZ ZROBIĆ I O CO ZADBAĆ W PLACÓWCE?

- 📄 Młode osoby powinny być **informowane o przebiegu procesu korekty płci**, zarówno w kontekście zmian cielesnych, jak i elementów prawnych.
- 📄 Należy dbać o organizowanie zajęć dotyczących **przeciwdziałania uprzedzeniom** motywowanym niechęcią i lękiem wobec osób, które odbiegają od kulturowo przyjętej normy.
- 📄 **Należy rozmawiać z dziećmi i młodzieżą na temat uczuć.** Redukcja napięcia i lęku pomoże przystosować się do grupy rówieśniczej. Zajęciami powinny zostać objęte wszystkie dzieci, aby w największym stopniu umożliwić budowanie relacji społecznych

➔ DYREKTORKO/DYREKTORZE, PAMIĘTAJ!

- 📄 Warto organizować dla nauczycieli, pedagogów i psychologów **zajęcia z zakresu wspierania postaw równościowych**, płciowości i seksualności oraz elementów pomocowych dla potrzebujących dzieci i młodzieży.
- 📄 **Zwracaj uwagę na pracę psychologa i pedagoga**, którzy powinni kreować postawy akceptacji dla tożsamości dziecka i redukować obawy rodziców, a także przeciwstawiać się negatywnym reakcjom grupy rówieśniczej i innych dorosłych.

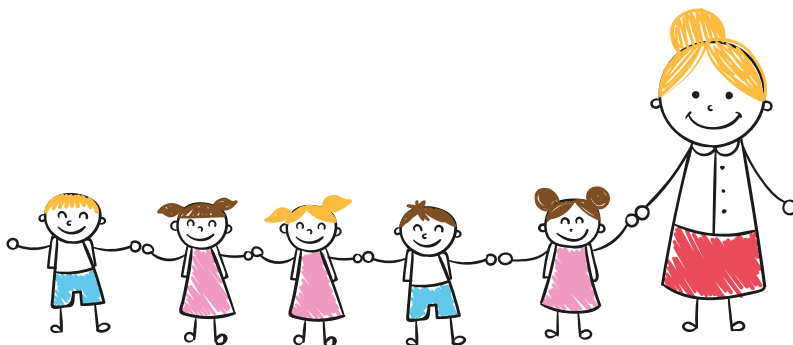
PAMIĘTAJ!

Zawsze możesz się skontaktować ze specjalistami Fundacji Trans-Fuzja, której zespół psychologiczny i prawny wspiera osoby transpłciowe poprzez konsultacje, warsztaty i szkolenia, a także indywidualne spotkania z dyrekcją i kadrami pedagogicznymi.

KONTAKT Z GRUPĄ PSYCHOLOGICZNĄ:
psycholog@transfuzja.org

KONTAKT Z GRUPĄ PRAWNĄ:
prawnik@transfuzja.org

KONTAKT OGÓLNY:
kontakt@transfuzja.org

Fundacja Trans-Fuzja

ul. Noakowskiego 10, lok. 66

00-666 Warszawa

KRS: 0000309669

www.transfuzja.org

facebook.com/FundacjaTransFuzja

twitter.com/trans_fuzja

Fundacja Trans-Fuzja jest organizacją pożytku publicznego.
Możesz przekazać nam 1% podatku lub wpłacić darowiznę
na konto mBANK S.A: **12 1140 1977 0000 2089 3300 1001**

ISBN: 9788364839030

Ilustracje: Freepik.com